

Zöldy Pál

SZENT HAMU

versperformansz, bemutatta a naputas

**CSENDESTÁRSÁK művészcsoport: Brátán Vera, Fodor Miklós,
Leveles Ibolya, Tornai Xénia, Zöldy Pál felállásban**

2026. június 24. 17.30 Országos Idegennyelvű Könyvtár
Zöldy Pál: *Mag álma virág* (Cédrus Művészeti Alapítvány) című kötetének
bemutatóján

Értelmezés:

A drámai folyamat:

Minden drámai történéshez szereplők kellene. Ám a vers nem dráma, bár hordoz(hat) drámaiságot. Miközben Pál verseivel foglalkoztam, arra jutottam, hogy az előadásunkban a **világban-keresg-élő-én** és a **kútmély-istenképű-én** drámáját vihetnénk színpadra. A szövegek alapján a kezdő szituáció az, hogy a világban-keresg-élő-én kereng valami körül, amiről nem tudja, micsoda, kicsoda. Kerengésének oka a mély-istenképű-én delejes vonzereje. A dráma abból keletkezik, hogy bár a világban-keresg-élő-én szeretne találkozni, szembenézni, egyesülni (legalább röpke időre) a kútmély-istenképű-énnel, ám ettől egy **fal/kerítés elzárja**. Mégis a két énrész képes arra, hogy **összevillanjon** egy részen át. Ez az **összevillanás** olyan, mintha a kútmély-istenképű-én megtermékenyítené a világban-keresg-élő-ént, mintha saját magszerűségét átsugározná a falon/kerítésen, és ez az átsugárzott, átvillant tartalom, mint **mag álma**, növekedni, hatni kezd a világban-keresg-élő-énben. A drámai folyamat csúcspontja az a pillanat, amikor a világban-keresg-élő-én egy rítust hajt végre álomszerű, **révült állapotban**: a látomásrítus küldője az **érzékeny-idegrendszerű-létpókhálózat (Isten)**. E rítus pillérei:

1. kilépés,
2. a halott madár felmutatása,
3. a szegeletkő eltemetettsége tudatosítása,

4. a sikoly.

Mivel az asztal az előadás során szent helyé, **oltárrá változik**, ezért lesz nagyon fontos a vele kapcsolatos minden cselekvésünk. A csupasz asztal szakrális felöltöztetése ugyanolyan része az előadásnak, mint az elmondott szövegek és felcsendülő zenék.

A szereposztás logikája szerint **Xénia** kapta a **világban-(keresg)-élő-én** szerepét. **Ibolya** kapta a **kútmély-istenképű-én** szerepkörét. **Vera** és **Miklós** képviseli a zene révén az **érzelmi pókhálószerű háttérlétszövetet**. **Pál** egyfajta **bölcs mozdulatlan-mozgató alkotóként a teremtő-elrendező-áldásadó Szem** szerepkörét viszi.

Fontos üzenetnek gondolom, hogy ami a jelenben majdan megszületik, itt-és-most (ott-és-akkor) mint előadás általunk, az az **Élő Valóság**, a **Szó**, mely az élő valóságról szól, a **Szent Hamu** vagy **Szent Mag**, mely vissza- vagy előreutal az élő-égő jelenbeli, húsvér valóságos történésre.

0.kép

Ki az, akit Isten keres, amikor nem talál rá?

PÁL bevezetője:

Megint egy könyv. Benne leírt szavak. Mert „a szó elszáll, az írás marad”. Az írás hamu, a szó, az Ige: élet, hő, zaj, lüktetés: Isten szeret? Elfelejtett? Minek élek? Élek én? Nem találom? És ő mit gondol, ha engem nem talál? Ki az, akit keres? Mi hiányzik neki? Hiányzok-e egyáltalán? Ki vagyok én? Mi a hiányozás?

Megszólal a hárfa (VERA), majd rácsatlakozik a fuvola (MIKLÓS). A zene kezdetben meditatív, révedező, impresszionisztikus, majd a fuvola megszólalásával klasszikus zenei jellegű dallamívek rajzoltatnak.

Értelmezés

Az ISTEN-ÉN kapcsolat drámája kerül elénk Zöldy Pálra jellemző hangszerelésben. Az ÉN énképe nem azonos azzal a LÉNYEGI ÉN-nel, akit Isten lát, és a világban tevékenykedőként látni akar. Isten látja a legbenső ÉN-t, és

rejtett LÁTOMÁSban látja azt is, hogyan kellene a lényegi vagy kútmély ÉN-nek a világban megvalósulnia. Ha látomását nem leli a világban, keresni kezdi. Ez az isteni aktivitás, ez a lényegkeresés valamiképpen hat a világban keresgélő ÉN-re, aki hiányt érez, bizonytalanságot, esetleg testi kényelmetlenségeket is észlel. Ez a diszkomfort érzet jó esetben felserkentheti az ÉN-t saját MÉLY-ÉN-jének megértésére, a vele való szembenézésre, látomásban való kivetítésére. Innen indulunk.

1.kép

A transzcendens érintés, a BEVILLANÁS eseménye

XÉNIA mondja: (a még csupasz asztalt megkerülve a közönséghez fordulva)

ISTEN GYÖNYÖRKÖDIK

Ez az a pillanat, mikor folytonos futásom közben – mely nem más, mint körben, mintha valami palánkkal körülvevett kert körüli céltalan, öntudatlan, körbe-körbe rohanás közben – a kerítés deszkái között hasadékot pillantok meg, pontosabban futásom vak, tagolatlan folyamatosságába kiszámíthatatlan időközönként villan bele ez a hasíték, ez a seb – nem több egy villanásnál, egy villanás emlékénel -, de miközben futok, megkísérlem felidézni a látványt: a hasadékon át szinte érzékelhetetlenül rövid ideig élem villant képet vagy tekintetet, melynek sugarába pillantottam.

Értelmezés:

A LÉLEK HALAD (mindig). Mert nyugtalan, mert nem azonos élt élete a belső kútmély-ÉN kívánalmával. Az elzárt KERT: a SZENT ősi megjelenítője. A szent: a kútmély-ÉN, ahogyan Isten teremtette, és látja a jelenben is. Lelki értelemben hatalmas, de titokzatos vonzerő a kútmély-ÉN, az istenképűség, az Istennel - az érző-válaszoló Létpókhálózáttal - egyező belső-lelki várakozás, igény. A kútmély-ÉN azonban elzárt a tudat elől. Betekintés nélkül céltalanság vesz erőt a lelken - ha nem képes kapcsolatba kerülni igazi ÉN-jével, és az általa kívánt karakterrel, sorsfeladattal, akkor mélyül benne az önbizonytalanság, vagy az erre válaszul adott túlmerevség.

BEVILLANÁS, HASÍTÉK, SEB - a látomásbeli kerítésen, palánkon, falon képződő hasadás sebként, sebződésként, fájdalomként értelmeződik. Transzcendens műtéti beavatkozás zajlik? TRANSZCENDENS FOLYOSÓ KÉPZŐDIK a Lélek és a Szent között, a Lélek és Isten között. Egymás tekintetét, egymás lényegét keresik. KÉP, amit a lélek a kerítésen túl meglát egy SZEM: ez a TEKINTETVÁLTÁS lehetőségét jelenti.

VERA zenél hárfán. A zene mélyből indul, fokozatosan csigavonalszerűen halad felfelé. Hullámzó a tempó, enyhén rubato.

2.kép

A NEM HÍVÓ HÍVÁS (amikor a batyudban már ott az ÉRINTÉS, és úgy haladsz tovább)

IBOLYA mondja: (a közlések között letesz valamit az asztalra: terítőt, vázát, üveggyertyát, növényt, rendezgeti)

*Nem hívlak, mert nem tudnám elmondani,
hogyan hova.
Nem én hívlak.
Oda, ahova hívni nem, csak elindulni lehet.*

*És nem vagy ott, ha sátorot versz,
mert az nem a sátorverés helye.
Mert nyugalom, de nem megállás,
találkozás, de nem megérkezés.*

Értelmezés:

A NEM HÍVÓ HÍVÁS paradoxonához értünk. Az ellentétek, paradoxonok használata fontos jellemzője Zöldy Pál költészetének, miniatúráinak. Ennek lényege az, hogy a hívás nem kívülről érkezik, és nem valahonnan valahova vezet, hanem a lélek saját mélységei, legmélyebb kútmélye felől, ahol a Szent és Isten is ellakhat szólal meg, és mozdítja ki addigi állapotából, helyzetéből az Én-

t. HALADÁS-KÖZBENISÉG - a folyamatos haladásban-lét lett az állapota a keresgélő Én-nek, mely inkább hasonlít egy centrum körüli koncentrikus bolygómozgásra, mint egyenes vonalú haladásra. A MEGFELELŐ TEMPÓ révén érkezik meg a NYUGALOM - a haladás-állapot ezek szerint nem szükségképpen nyugtalan: ha a tempó megfelel az Én sajátos tempóigényének, akkor a haladásban nyugalom lesz. SEM SIETSÉG, SEM LEÁLLÁS: ÉPP AKKOR LÉP, AMIKOR KELL, ÉPP AKKORÁT - maga a haladás válik szentté, ha tempója az Én és a Világ viszonyában adekvát, és valóban a belső Mély-Én, Kút-Én mozgatja. A HOVA ismeretlen. Addig jó. Mivelhogy a cél túl hamari lecövekelése megakasztaná a folyamatot.

VERA hárfán zenél – hangulata derengő, töprengő. A zene ugyanabban a tempóban szól, mint legutóbb, mely érezhetően van, de hullámszó csigavonalban halad lefelé. Amikor Ibolya befejezi az alábbi részt, megérkezik az alsó hangjaira.

3.kép

*A transzcendens tekintetváltás emléke akarattá érik
(a KEHELY tartalma: a kapott, megértett és
választott TARTALOM)*

IBOLYA folytatja az asztalnál:

*Semmi nem a tied,
míg nem tied minden.
Semmit nem tudsz
míg nem tudsz mindent.
Semmit nem tettél,
míg be nem teljesítettél.*

*Ez a három
egyetlen ponton megragadható.*

*Akkor vagy itt, ha minden a tied,
mert üres a kezed.
Akkor vagy itt, ha mindent tudsz,*

*mert nem tudsz, hanem színről színre láttad. Az arcot.
Akkor itt vagy és beteljesíted,
mert elfogadod a kelyhet: Legyen meg
a Te akaratod!*

Közben MIKLÓS a vázába egy kancsóból vizet tölt lassú, kimért mozdulatokkal.

Értelmezés:

A MINDEN azonos a Te CSAK-RÁD szabott, csak számodra érvényes mindeneddel. Amikor árnyékával együtt látod azt, ami megvilágított a létben. A tükörARC látványa TELJESSÉG érzettel áld: a KEHELY tartalma ez a látomás, ez szemkontaktus. A Hívatlan Hívástól az Én eljut az általa választott AKARATig, akaratmeghatározásig ebben a rituális időben. BELÉ ÉG egy látás, mint világbanvaló-cél: AKARATÁNAK TÁRGYÁVÁ VÁLIK a világviszony egy kiválasztott szelete, mint szent CÉL, mint Istentől rendelt feladat, mint a Sors Énben lakozó legbelső akaratának tárgya. A világviszony kiválasztott célja: SORSTARTALOM.

Berobban a fuvola, katarzisos, nem szépeltős. Csatlakozik a hárfa és a táltosdob is. Ez utóbbi PÁL kezében. A dallam triolásan lüktető, energikus, gyors.

4.kép

*Az Én a Szent Körön, a Kerten belültre kerül:
kútmély-Énjével összevillan, TEREMTŐVÉ VÁLIK*

Kevés csend után XÉNIA folytatja (erősebb a lélegzete, de nem zihál), IBOLYÁhoz beszél, mint két barátnő a kávézóban:

*Ettől a pillanattól kezdve tudom, hogy..... futok,
hogy vaktában, körbe-körbe és kívül..... futok –
ugyanakkor ettől a pillanattól kezdve tudom azt is, hogy belül vagyok ...
ennek az öntudatlan futásnak körén, ...
hisz akit megpillantottam, önmagát ismerte föl..... bennem.*

Az önmagát fölismerő és szemlélő tekintet:..... TE-REM-TÉS.

Értelmezés:

A MÁSIK. A KETTEN vagyunk Egy. A SZEMBENÉZÉS. Az ÖNTÜKRÖZŐDÉS, ami a TEREMTÉS kezdetének pillanata. Eddig olyan filozofikus tartalmakat próbáltam kiemelni, melyek benne rejlenek a szövegben. A párbeszéd, a Te, a tükröző társ szigorúan véve nincs benne Pali szövegeiben, én azonban az Én-Te, Te-Én állapotot a 4 lényegi Én-állapot egyikének tartom, és mindenképpen szeretném beleérteni az előadásba. A 4 lényegi Én-állapot: 1. Isten-Én, 2. Én-én, 3. Én-világ, 4. Én-Te. Az Én-t a Te stabilizálhatja, az a Te, akit képes a legbelső körébe beengedni, illetve aki képes oda jótékonyan behatolni. A Te a párbeszédben, mégha csak hallgat, csak a szemével jelez, akkor is képes segíteni az Én-t abban, hogy legbelső, kútmély-Énjét meghallja, megérezze, a kútmély-Én és a világ viszonyában azt a szeletet, mely az Én-t különösképpen érinti, pontosan ismerje fel, és a kísértések között ne nyúljon mellé. A két ember beszélgetése az előadás nézői számára kell, hogy megjelenjenek, az értelmezés azonban őket az Én két állapotának tekinti továbbra is: világban-keresgélő-Én - kútmély-Én.

5.kép

A szent KÉP, a szent RÍTUS – az előadás központja

Elhangzik az általam írt klasszikus zenei jellegű versmegzenésítés, vonósok, fuvola. VERA énekl.

Kilép a tornácra.

Kezében halott madár.

Most van sehol.

Szegletkő,

mozdíthatatlan tömören,

folyómederben sikolyként pihen.

Az erre az előadásra szerzett zeneműben, a vonósok az énekelt szöveg ritmikáját követik, egy-egy sor elhangzása után a ugyanabban a ritmikában

válaszolnak dallamokkal. A „folyómederben sikolyként pihen” sor után egy hosszabb, ritmikus szóló érkezik. Először vonósok játszanak nyolcadokban, majd a fuvola is csatlakozik magas hangokon kezdve tizenhatodokat játszik, táncolva ereszkedik.

Értelmezés:

Fő, irányjelző fogalmak: KILÉPÉS valahonnan, de nem belépés valahová. A HALÁL testközbe kerül. MADÁR, felmutatva, mintha áldozat volna. SEHOL-LÉT. SZEGLETKŐ, ami mintha élne, de mégsem. ELTEMETETT SIKOLY, mint lényegi történés. A FELTÁMASZTHATÓSÁG CSAKNEM LEHETETLENSÉGE...

Ezt a hat sort tekintem az előadásunk szent, rituális középpontjának. Az Én belekerül egy látomásba, mely nem tudhatni honnan - mély-Énjéből, Istentől, e kettő szembenézéséből? - érkezett. A kilépés gesztusa ősi jele annak, hogy az Én elhagyja komfortos világát, köztes térbe jut, ennek képe a tornác. A látomás két főszereplője a halott MADÁR és a SZEGLETKŐ, mely a folyó mélyén pihen. A központi történetet a SIKOLY fejezi ki. A verslátomás nehezen bogozható üzenete az én értelmezésem szerint: **a halál nem biztos, hogy halál, ami eltemetett, nem biztos, hogy nem hatékony.** Az elnyomott, elfojtott lélekmélyből sikoly szól, mely burokhasítás: ami az Életet élni nem engedi, az a fal, az a nyomás áthatítatik a sikoly által, mert a sikoly a halál közelében iszonyatosan felerősödő Élni-akarás végső sikolya. Hogy ez felhasadhasson, ehhez szükséges a rítus, mágia, művészet, katarzis...

6.kép

A HATÁRKIJELÖLÉS a teremtés első tette – ugyanaz, mint a kert palánkja

Lélegzetvételnymi csend után XÉNIA folytatja. Ezt is IBOLYÁnak mondja az asztalnál. Lehet e szöveg előtt hosszabb szócsend. Csak a lélegzés hallatszik.

Töretlen csend és kimondatlan szó. – A csend nem légüres, éppen ellenkezőleg, önmagával hihetetlenül sűrűn át meg átszótt. Lakatlan, de üressége nem a gyom verte, szétmálló utcák elhagyatottsága, hanem a mező sóvárgása, mikor az építendő város határát kijelölő ekére vár.

Nem hely, hanem helyet adó. Önmagával csordultig telt, duzzadó és odaadó.

Értelmezés:

A művészi-szent rituálé elérte célját: az Én tartalommal telítődött. DÚS CSEND lett. NEM ELHAGYATOTTSÁG, HANEM SÓVÁRGÁS. A VÁROS VÁRÁSA jelképezheti az épített, végtelenbe törő KULTÚRA látomását. A dússág, telítettség azt jelenti, hogy az Én KÉPESSÉ vált: szó szerint is értve: megkapta a látomást, megkapta saját istenképét, megkapta azt a képet is, mely világviszonyát Isten gyönyörködő szeme sugaraiba helyezi. A keresgélő Én, rátaláló Én-né alakult át, városépítő, kultúraépítő lett. Eddig vagy természeti ember volt, vagy kallódó-keresgélő.

VERA szólóban énekelve ismétli meg a rituális dalt. Ugyanaz szól, mint fentebb, csak összefogottabban, dalszerűbben, emberibben.

Kilép a tornácra. Kezében halott madár. Most van sehol.

Szegletkő, mozdíthatatlan tömören, folyómederben, sikolyként pihen.

7.kép

A VÁROS (a kultúra) látomása

Ezt a részt már újra a közönségnek mondja XÉNIA.

Az építendő város az alapító látomása – miként a magnak látomása: a fa. A kiterjedés nélküli sűrűség és az alak nélküli végtelen találkozása, megnyílása a látomásra: fogantatás.

A befogadott mag föláldozza magát és föloldozza az alaktalanul feszülő pusztaságot. A szemben rejtőző látomás testet ölt.

(Csend van egy percig. Ibolya egy kavicsot ejt a vízzel telt vázába.)

Az önmagát megpillantóból fölszakad a szó. A csend termőre fordul.

Értelmezés:

AZ ALAPÍTÓ LÁTOMÁSA, mely egyben a világban-cselekvő-Én tervrajza vagy koreográfia-leírása. FOGANTATÁS, ami az ihletett állapot jele. A MAG TESTET ÖLTÉT jelent. A TERMŐRE FORDULÁS, mint a rítusok fő célja, megtörténik. KIBOMLÁS csak A MAG ÁLDOZATA ÁRÁN lehetséges.

Az Élet nagy történése/életrituáléja a következő: a magban rejlő genetikai program (látomás) adja a fejlődés-kibomlás menetét, ez adja a város/kultúra nagy történéseihez is a mintákat. Az Élet - Eliade-i értelemben - isteni mintaadó pozícióba kerül az embervilág számára, különösen a kultúrateremtés szempontjából. Az Élet, mint mintaadó - nos, ez feloldja az ember kiszakadását, természetén vagy magán kívüliségét. ÖNMAGA-MEGPILLANTÁSA: egy lélekállapot, egy Én-állapot (ennek eléréséhez tartom nélkülözhetetlenek a MÁSIK, a SZERETŐ EMBER érzékenyen figyelmes jelenlétét, jóltükrözését). A Szemek Szembenézése ebben a belső Én-állapotban konkretizálódik, és válik sorsalakítóvá - hiszen ebben a történésemben Isten is lényegi szerepet kapott.

8.kép

A BELSŐ OSZLOP (a belsővé vált Kert Tengelye)

IBOLYA folytatja az asztalnál ülve, XÉNIÁnak mondja, aki nem néz rá, előre tekint:

*Mert a Szigorúság Oszlopától
a Megbocsátás Oszlopáig
szűk kapun át vezet az út.
De csak itt nyerhetsz föloldozást
értelem, hatalom és méltóság alól.
Mert csak gyermeké lehet a bölcsesség,
övé a szeretet és a győzelem.*

*Ne kérdezd. Az Oszlop, az Ezüst,
előtted áll, körbejárhatod – de
ahová eljutni akarsz:
benned van. a Fekete Oszlop.*

Értelmezés:

Fő fogalmak: OSZLOP, ami szent oszlopokra, végső soron az életfára utal. KAPU, ami mindig lényegi átmenetet jelez, beavatást valami minőségibb létbe. SZIGOR, MEGBOCSÁTÁS, mely fogalmak a törvényhez, hibához fűződő fontos Én-viszonyok. FELOLDOZÁS, mely GYERMEK-BÖLCSESSÉGet az Én számára elérhetővé, integrálhatóvá teszi.

Miként magból fa nő, úgy nő a lélekben a megtalált, megérezett, termővé tett mély-énből oszlop, tengely, lelki szilárdság, elmozdíthatatlanság. Ez a szent eredetű belső oszlop szavatol azért, hogy az Értelem, a Hatalom, a Méltóság Istentől - a Lét rejtekező mélyszerveződéséből, a szent, érző-reagáló, idegrendszerű, transzcendens pók-Hálózatából - ered, nem az emberből, ő csak használja, ám e használatot az Eredet tereli jó medrekbe. Van kapcsolat a jól terelő, jól arányosító Eredettel. Ami benned VAN, Tőle van: ez a bölcsességtudat lett a belső mérce. ÁLTALA lesz gyermeki, nem elfajuló, mosolygó, csodát érzékelő az emberi Bölcsesség, Szeretetet és Győzelem.

IV.

*Akkor vagy ott,
ha már nem ott vagy,
mert hozod.*

Megszólal a hárfa és a fuvola. Afféle harmonikus, szép hangulat jelenik meg, mint a darab elején, csak valamivel simultabban rajzolva fel a dallamíveket.

9.kép

A SZENT HAMU

PÁL záró szavai:

Micsoda kincs a szó! Ragyogóan izzó csendből, tündöklő masszából kiragadott, pusztá kézzel szakított öklömnnyi, morzsányi szikra a szó. Kezemben alakul, éget, fáj. Leejtem, papírra hullik: már írás.

*Mert megtaláltam, mert megtalált! S ha megtalált: vagyok. Leírom gyorsan, olvasom.
Nem feledhetem: most éppen ez vagyok. Ez az, mi eddig hiányzott. Bár eddig is benne volt. Jelen
volt, jelen van. Élet, hő, zaj, lüktetés. Csak ez van. Minden más hamu. Szent hamu.*